

Universiteit
Leiden
The Netherlands

The rationale of publicity in the law of corporeal movables and claims
Zhang, J.

Citation

Zhang, J. (2021, June 24). *The rationale of publicity in the law of corporeal movables and claims*. Meijers-reeks. Eleven International Publishing, The Netherlands. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/3185771>

Version: Publisher's Version

License: [Licence agreement concerning inclusion of doctoral thesis in the Institutional Repository of the University of Leiden](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/3185771>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Cover Page

Universiteit Leiden

The handle <http://hdl.handle.net/1887/3185771> holds various files of this Leiden University dissertation.

Author: Zhang, J.

Title: The rationale of publicity in the law of corporeal movables and claims

Issue date: 2021-06-24

Samenvatting

De ratio van het publiciteitsbeginsel met betrekking tot roerende zaken en vorderingsrechten. Registratie als invulling van het publiciteitsbeginsel?

Dit onderzoek richt zich in algemene zin op het publiciteitsbeginsel met betrekking tot roerende zaken en vorderingsrechten. Twee vragen staan hierbij centraal. De eerste vraag is of en in hoeverre het publiciteitsbeginsel ten aanzien van roerende zaken en vorderingsrechten nog steeds houdbaar is. De tweede vraag is of, en zo ja, op welke wijze er een vorm van registratie moet worden geïntroduceerd met betrekking tot roerende zaken en vorderingsrechten teneinde het publiciteitsbeginsel te versterken. Bezit wordt algemeen gezien als vorm van publiciteit ten aanzien van roerende zaken, terwijl bij vorderingsrechten, in verschillende rechtsstelsels, de mededeling als een vorm van publiciteit wordt beschouwd. In specifieke gevallen, zoals bij opgeslagen goederen en goederen op transport het geval is, wordt aan het publiciteitsbeginsel uitdrukking gegeven door middel van waardepapieren. In hoofdstuk 3 en hoofdstuk 4 van dit proefschrift wordt nader ingegaan op de vraag of, en zo ja, op welke wijze de zojuist genoemde vormen van publiciteit goederenrechtelijke rechten kenbaar kunnen maken jegens derden. Hoofdstuk 5 richt zich vervolgens op de vraag of, en zo ja, op welke wijze vormen van registratie moeten worden geïntroduceerd voor roerende zaken en vorderingsrechten. In hoofdstuk 6 worden vervolgens de implicaties besproken die de onderzoeksresultaten hebben voor het Chinese recht.

Dit onderzoek vangt aan met een inleiding op het concept 'goederenrechtelijke rechten'. In HOOFDSTUK 2 wordt vervolgens betoogd dat goederenrechtelijke rechten zien op de rechtsverhouding tussen personen onderling in plaats van tussen personen en zaken. Na een vergelijking te hebben gemaakt met andere soorten rechten, in het bijzonder de persoonlijke rechten, wordt geconcludeerd dat goederenrechtelijke rechten worden gekarakteriseerd door twee fundamentele kenmerken: zij hebben betrekking op objecten en hebben bovendien absolute werking. Het eerstgenoemde kenmerk houdt in dat goederenrechtelijke rechten uitsluitend kunnen bestaan ten aanzien van roerende of onroerende zaken of (andere) vermogensrechten. Het tweede kenmerk houdt in dat goederenrechtelijke rechten derdenwerking hebben. Op goederenrechtelijke rechten mag door derden geen inbreuk worden gemaakt, zij hebben prioriteit en zaaksgevolg (*droit de suite*). De grens tussen goederenrechtelijke rechten en persoonlijke rechten is echter niet glashelder. Met andere woorden, er zijn rechten die zowel goederenrechtelijke als verbintenisrechtelijke kenmerken hebben.

'Derden' vormen een algemeen en ambigu concept in het goederenrecht. In de regel kunnen drie typen 'derden' worden onderscheiden: (potentiële) inbreukmakers (al dan niet te goeder trouw), opvolgende verkrijgers, en concurrente schuldeisers. Een goederenrechtelijk recht heeft werking jegens elk van deze drie typen 'derden', met dien verstande dat jegens een of twee van deze typen 'derden' ook bepaalde persoonlijke rechten bindend zijn. De belangen en behoefte aan informatie ten aanzien van goederenrechtelijke rechten van deze drie typen 'derden' zijn niet dezelfde. (Potentiële) inbreukmakers willen uitsluitend weten waar de grens ligt tussen hun vrijheid van handelen en het goederenrechtelijk recht van anderen. Dit type 'derde' hecht gewoonlijk geen waarde aan de eigenschappen van een goederenrechtelijk recht. In tegenstelling tot (potentiële) inbreukmakers, willen opvolgende verkrijgers juist meer te weten komen over de op een zaak rustende goederenrechtelijke rechten, zulks in het licht van de prioriteitsregel; het oudere goederenrechtelijke recht gaat voor het jongere goederenrechtelijke recht. Concurrente schuldeisers zijn degenen op wie, in geval van faillissement van een schuldenaar, het principe van gelijkheid der schuldeisers van toepassing is. Zij beschikken niet over goederenrechtelijke zekerheidsrechten en hebben ten aanzien van een specifiek zekerheidsobject geen voorrang bij de voldoening van hun vordering. Concurrente schuldeisers hebben er gewoonlijk belang bij dat de debiteur financieel gezond is. De voornaamste reden waarom een concurrente schuldeiser niet om goederenrechtelijke zekerheid verzoekt, is dat hij of zij ervan uitgaat dat de debiteur zijn verplichting kan nakomen.

Aangezien goederenrechtelijke rechten derdenwerking hebben, dringt zich de vraag op hoe derden kennis kunnen nemen van het goederenrechtelijk recht. Derden hebben te maken met een zogeheten informatie-asymmetrie. Om deze informatie-asymmetrie weg te nemen, zouden derden moeten beschikken over een middel waarmee zij goederenrechtelijke informatie, dat wil zeggen informatie met betrekking tot de rechtsverhouding van goederenrechtelijke rechten, kunnen verkrijgen. In het goederenrecht kan deze goederenrechtelijke informatie bijvoorbeeld worden verkregen via publiciteit. Aangezien het bestaan van goederenrechtelijke rechten informatie-asymmetrie creëert voor derden, zouden deze rechten onderworpen moeten zijn aan het vereiste van publiciteit. In de praktijk zijn er inderdaad ook al verschillende andere manieren waarop derden goederenrechtelijke informatie kunnen verkrijgen. Vergeleken met deze manieren beschikt publiciteit over bijzondere eigenschappen: het is objectief, eenduidig en wettelijk verankerd.

In HOOFDSTUK 3 wordt nader ingegaan op bezit als middel van publiciteit. In dit hoofdstuk wordt toegelicht dat bezit een door de wetgever bedacht juridisch concept is, bedoeld om bepaalde doeleinden te dienen. Publiciteit is geen doeleinde dat bij het definiëren van dit concept in overweging is genomen. Gewoonlijk wordt de vraag hoe het concept 'bezit' in het hedendaagse recht gedefinieerd moet worden beantwoord door middel van het concept van de verkrijgende verjaring en de bescherming van feite-

lijke zeggenschap. Deze twee aspecten zijn in feite ook van belang voor een begrip van het concept *possessio* in het Romeinse recht. Zonder deze twee aspecten is het moeilijk te begrijpen dat een persoon die de fysieke macht heeft niet per se het bezit hoeft te hebben, terwijl er omstandigheden zijn waarin een persoon die niet de fysieke macht heeft in rechte kan worden beschouwd als de bezitter.

Bezit wordt gewoonlijk als middel van publiciteit beschouwd vanwege de fysieke verbondenheid tussen de bezitter en het bezeten object. Voor een beter begrip van deze functie dienen twee aspecten te worden onderscheiden. Allereerst wordt bezit in de praktijk geassocieerd met een groot aantal uiteenlopende rechten. Bezit is derhalve een abstracte en ambigue vorm van publiciteit. Het geeft geen uiterlijke blijk van eigendom, noch kan het dienen als enige vorm van publiciteit. Het tweede aspect is dat indirect bezit onzichtbaar is en derhalve niet kan dienen als vorm van publiciteit voor het overbrengen van goederenrechtelijke informatie aan derden. Het concept van het indirecte bezit wordt toegepast voor andere doeleinden, met name ter uitbreiding van het toepassingsbereik van bezitsbescherming. Daarom is uitsluitend direct bezit een ambigue vorm van publiciteit waarmee derden geïnformeerd kunnen worden dat de bezitter beschikt over een bepaald recht ten aanzien van de zaak die hij bezit.

Als abstracte en ambigue vorm van publiciteit fungeert bezit als een 'navigatiesysteem' voor (potentiële) inbreukmakers. Bezit stelt personen in staat samen te leven met anderen in een wereld vol met voorwerpen zonder de goederenrechtelijke rechten van die ander aan te tasten. Mensen zijn in het dagelijks leven in staat snel en instinctief te reageren op bezit, hetgeen een fundamentele voorwaarde is voor ordentelijk bezit. Omdat de bezitter zijn of haar bezit door middel van feitelijke machtsuitoefening aan de buitenwereld heeft getoond, dienen mensen de status van bezit te respecteren. In dit opzicht fungeert bezit als zichtbare grens waarmee de vrijheid van handelen wordt afgebakend. De abstracte indicatie die het bezit afgeeft, kan derhalve de behoefte van (potentiële) inbreukmakers aan informatie bevredigen en zo onrechtmatige tussenkomst voorkomen.

Voor opvolgende verkrijgers vormt (direct) bezit echter geen afdoende vorm van publiciteit. De opvolgende verkrijger heeft, in zijn hoedanigheid als derde, behoefte aan gedetailleerde informatie ten aanzien van de goederenrechtelijke rechten die rusten op een specifiek object. Zo dient een potentiële koper vast te stellen of de verkoper de eigenaar is van het object en of er op het object beperkte goederenrechtelijke rechten rusten. Bezit is op zichzelf genomen niet voldoende om aan deze behoefte te voldoen. In het hedendaagse recht kunnen roerende zaken zelfs in een *traditio* systeem worden vervoerd, ongeacht het rechtstreekse (directe) bezit ervan, gelet op de erkenning van de mogelijkheid van onzichtbare leveringen, zoals de levering *traditio per constitutum possessorum*. Het gevolg van de erkenning van de onzichtbare levering is dat het recht van eigendom en van direct bezit afzonderlijk van elkaar werken. Aan de andere kant kan bezit volgens het hedendaagse recht leiden tot verkrijging van roerende zaken te goeder

trouw. Dit vormt echter geen afdoende basis voor de stelling dat bezit een zichtbare vorm van eigendom is. Het beginsel van de verkrijging te goeder trouw is hoofdzakelijk een rechtspolitieke keuze, in het bijzonder om de rechtsgeldigheid van transacties veilig te stellen. Het beginsel kan niet volledig worden verklaard vanuit het oogpunt van de legitimatie functie van bezit. Bezit is ambigu en vormt derhalve geen betrouwbaar baken. Kortom, op roerende zaken betrekking hebbende goederenrechtelijke rechten zijn gewoonlijk aan het zicht van derden onttrokken, wat in de praktijk vaak tot conflicten leidt. Het principe van de verkrijging te goeder trouw is op zijn best een *ex-post* concept, waarmee conflicten kunnen worden opgelost nadat deze zijn ontstaan.

Voor concurrente schuldeisers volstaat bezit als vorm van publiciteit evenmin. Concurrente schuldeisers zijn voornamelijk geïnteresseerd in de algehele financiële toestand van de debiteur. Bij de beoordeling daarvan is de hoeveelheid onbezwaarde vermogensbestanddelen van ondergeschikt belang. En zelfs in dat opzicht is het voor concurrente schuldeisers niet mogelijk om op basis van bezit een bruikbare indicatie te krijgen van de hoeveelheid onbezwaarde vermogensbestanddelen. Immers, het is heel goed mogelijk dat een roerende zaak die in het bezit is van de failliet, feitelijk toebehoort aan een ander, terwijl roerende zaken die niet in het bezit zijn van de debiteur heel goed tot de faillissementsboedel kunnen behoren. Potentiële schuldeisers zullen in de praktijk niet zijn geïnteresseerd in de bezitsstaat van roerende zaken van de debiteur. Bezit is geen betrouwbare indicator voor de faillissementsboedel, noch voor de algehele financiële toestand. Er zijn dan ook geen legitieme redenen om aan te nemen dat een scheiding tussen eigendom en bezit ertoe leidt dat concurrente schuldeisers een verkeerd beeld krijgen van de debiteur.

In HOOFDSTUK 4 staat het vraagstuk van de publiciteit van vorderingsrechten centraal. In dit hoofdstuk wordt allereerst gewezen op de meervoudige eigenschappen van vorderingsrechten. Vorderingsrechten geven in de eerste plaats de interne verhouding weer tussen schuldeiser en debiteur, gebaseerd op het relativiteitsbeginsel; het bestaan van een vordering creëert geen informatie-asymmetrie voor derden. Het beginsel van publiciteit komt dan ook niet voor in het verbintenissenrecht. Tegelijkertijd hebben vorderingsrechten ook goederenrechtelijke kenmerken, voor zover zij worden beschouwd als een vermogensbestanddeel en verhandelbaar zijn. Net zoals de vervreemding van roerende zaken, leidt de vervreemding van vorderingsrechten tot informatie-asymmetrie. Zo kan een vordering dubbel worden gecedeerd, wat kan leiden tot het probleem van meervoudige cessie: welke van de twee verkrijgers gaat daarbij voor? Derhalve is ook ten aanzien van overdrachten van vorderingsrechten behoefte aan publiciteit.

Ten aanzien van gewone, 'niet gedocumenteerde vorderingsrechten' (vorderingsrechten op naam) wordt een mededeling aan de debiteur vaak gezien als een vorm van publiciteit. Doordat de debiteur van de vordering in kennis wordt gesteld, kunnen derden kennis nemen van de vervreemding van de vordering door daarnaar te informeren bij de debiteur. In dit

onderzoek wordt echter betoogd dat kennisgeving (enkele mededeling) ontoereikend is als vorm van publiciteit van vorderingsrechten. Dit komt in de eerste plaats omdat een kennisgeving de vervreemding van de vordering niet inzichtelijk maakt voor derden. Zelfs als de debiteur een kennisgeving van de cessie ontvangt, is er onvoldoende reden om aan te nemen dat hij of zij derden hierover juiste en volledige informatie zal verstrekken. Er rust op een debiteur geen wettelijke verplichting tot bekendmaking. Bovendien bestaat de kans dat de debiteur samenspannt met de cedent of de pandgever om derden te misleiden. En zelfs al zou de debiteur tot samenwerking bereid zijn, dan nog is het heel goed mogelijk dat hij of zij simpelweg vergeet derden van de vervreemding in kennis te stellen. Van nog groter belang is echter dat wanneer de derde vertrouwt op de kennisgeving van de debiteur een verkrijging te goeder trouw van vorderingsrechten in beginsel niet wordt erkend. Ook om bepaalde praktische redenen is een kennisgeving geen geschikte vorm van publiciteit ten aanzien van vorderingsrechten. Zo zijn aan kennisgevingen van de cessie van een groot aantal vorderingsrechten (zgn. bulkcessies) hoge kosten verbonden, aangezien elke betrokken debiteur afzonderlijk in kennis moet worden gesteld. Bovendien sluit de formele handeling van het doen van een kennisgeving de mogelijkheid van vervreemding van toekomstige vorderingsrechten uit, hetgeen een obstakel vormt voor overdrachten van dergelijke vorderingsrechten. De kennisgeving heeft in feite louter betekenis voor het vraagstuk van de nakoming: de debiteur is gerechtigd tot nakoming jegens de oorspronkelijke schuldeiser voordat hij van de vervreemding in kennis wordt gesteld.

Dat een kennisgeving geen publiciteitsfunctie heeft, is in lijn met de meeste rechtsstelsels. In principe is een kennisgeving irrelevant of wordt deze beschouwd als een formele handeling die in het geval van vervreemding van vorderingsrechten zou kunnen worden vervangen door een andere handeling. Zo vereist het Duitse recht voor een rechtsgeldige cessie geen kennisgeving aan de debiteur. Hoewel kennisgevingen noodzakelijk zijn in geval van verpanding van vorderingsrechten, kan dit voorschrift eenvoudig worden ondervangen door te opteren voor de cessie tot zekerheid. Naar Nederlands recht kan een geldige cessie niet alleen tot stand worden gebracht door middel van een akte en kennisgeving van de cessie aan de *debitor cessus* (openbare cessie), maar ook door middel van een daartoe bestemde authentieke of geregistreerde onderhandse akte, zonder mededeling aan de *debitor cessus* (stille cessie). Bovendien wordt ingeval van een dubbele cessie de *nemo dat* regel toegepast. Kort samengevat: vorderingsrechten op naam blijven gewoonlijk onzichtbaar als goederenrechtelijke entiteit, en goederenrechtelijke handelingen met betrekking tot vorderingsrechten op naam, zoals overdrachten, kampen met een informatie-asymmetrie, een probleem dat niet door middel van een kennisgeving kan worden opgelost.

Vorderingsrechten die zijn belichaamd in een waardepapier verschillen op het punt van het publiciteitsbeginsel juist van vorderingsrechten op naam. Vorderingsrechten die zijn belichaamd in een waardepapier komen

in de praktijk voor met betrekking tot opgeslagen goederen of goederen op transport en in het betalingsverkeer. Deze twee typen vorderingsrechten die zijn belichaamd in een waardepapier maken het vorderingsrecht door middel van het waardepapier zichtbaar voor derden, waarmee het probleem van informatie-asymmetrie in belangrijke mate wordt ondervangen. Derden te goeder trouw worden in dat geval beschermd. Dit vormt een belangrijke uitzondering op de regel dat verkrijging te goeder trouw niet opgaat voor vorderingsrechten. Naast de mogelijkheid van verkrijging te goeder trouw is het de debiteur niet toegestaan nakoming te weigeren op grond van een gebrek in de rechtsverhouding tussen de debiteur en de oorspronkelijke schuldeiser. Deze twee vormen van bescherming zorgen ervoor dat vorderingsrechten die zijn belichaamd in een waardepapier op dezelfde wijze kunnen worden vervreemd als roerende zaken.

Voortbordurend op de voorafgaande discussie wordt in HOOFDSTUK 5 getracht een sluitende analyse te geven van de ratio van publiciteit met betrekking tot roerende zaken en vorderingsrechten. In de eerste plaats betreft publiciteit een formele handeling; het is geen uitdrukking van de wilsovereenstemming tussen partijen. Dit heeft voor- en nadelen. Voor partijen die bij een transactie zijn betrokken heeft publiciteit een bewijsfunctie. Voor derden heeft publiciteit de functie van verstrekking van goederenrechtelijke informatie. Door middel van publiciteit wordt het bestaan en de hoedanigheid van goederenrechtelijke rechten vastgesteld. Dit gaat echter ook weer gepaard met een aantal problemen, zoals verhoogde transactiekosten, onbillijke resultaten en beperking van de autonomie van de partijen. De voor- en nadelen maken duidelijk dat er een zorgvuldige afweging gemaakt moet worden voordat een vorm van publiciteit wordt geïntroduceerd. Op grond van het proportionaliteitsbeginsel is publiciteit uitsluitend gerechtvaardigd wanneer het daadwerkelijk noodzakelijk en gepast is.

In dit onderzoek wordt betoogd dat vergeleken met het formalistische beginsel en het abstractiebeginsel, het consensusbeginsel en het causabeginsel meer aansluiten bij de ratio van publiciteit. Als uitgangspunt heeft te gelden dat een geldige wilsovereenstemming tussen de contracterende partijen afdoende zou moeten zijn voor het verkrijgen van goederenrechtelijke rechten, en dat publiciteit niet gezien mag worden als een aanvullende voorwaarde. Ingeval van afwezigheid van publiciteit zou een verkrijging van een goederenrechtelijk recht niet als rechtsongeldig mogen worden aangemerkt jegens niet te goeder trouw handelende (potentiële) inbreukmakers, concurrente schuldeisers of opvolgende verkrijgers. Immers, publiciteit is ten aanzien van deze drie typen derden nutteloos. Evenzo dient, voor zover de overdracht plaatsvindt op basis van een ontoereikende rechtsgrond, de oorspronkelijke eigenaar niet beperkt te worden in de uitoefening van zijn rechten jegens niet te goeder trouw handelende (potentiële) inbreukmakers, concurrente schuldeisers of opvolgende verkrijgers. Het consensusbeginsel en het causabeginsel leiden onvermijdelijk tot het fenomeen van relativiteit van goederenrechtelijke rechten: de exclusiviteit van goederenrechtelijke rechten is voorbehouden aan te goeder trouw handelende derden.

Op grond van de voorgaande discussie ten aanzien van bezit, kennisgeving, en waardepapieren kan worden geconcludeerd dat een aanzienlijk aantal goederenrechtelijke rechten met betrekking tot roerende zaken en vorderingsrechten in een verborgen staat verkeren. Van deze drie formaliteiten kan uitsluitend via waardepapieren adequate goederenrechtelijke informatie worden overgebracht jegens opvolgende verkrijgers die bescherming te goeder trouw genieten. Bezit is een abstracte en ambigue vorm van publiciteit en is uitsluitend toereikend ten aanzien van (potentiële) inbreukmakers. Kennisgevingen zijn niet toereikend als vorm van publiciteit voor vorderingsrechten, en vervreemdingen en bezwaren van vorderingsrechten gaan vaak gebukt onder een ernstige vorm van informatie-asymmetrie. Hierdoor kan moeilijk worden volgehouden dat het publiciteitsbeginsel houdbaar is ten aanzien van roerende zaken en vorderingsrechten. Deze status quo werpt de volgende vraag op: moet er een registratieplicht worden ingevoerd ter versterking van het publiciteitsbeginsel en zo ja, in hoeverre? Moet registratie worden gezien als invulling van het publiciteitsbeginsel met betrekking tot roerende zaken en vorderingsrechten?

Registratie heeft zekere voor- en nadelen ten opzichte van andere vormen van publiciteit. Het is transparant, volledig en betrouwbaar. In tegenstelling tot bezit geeft registratie heldere, volledige en schriftelijke goederenrechtelijke informatie. Bovendien kan bij wet worden bepaald dat de aan de registratie ontleende goederenrechtelijke informatie betrouwbaar moet zijn en derden in staat moet stellen op de registratie gebaseerde transacties uit te voeren. Het nadeel is alleen dat er aan registratie hoge kosten zijn verbonden. Het opzetten en in stand houden van een registratiesysteem vergt investeringen. Ook aan het inschrijven van gevestigde en verkregen goederenrechtelijke rechten in het systeem zijn kosten verbonden, en het beperkt de autonomie der betrokken partijen. Gezien de voor- en nadelen van registratie dient er een zorgvuldige afweging te worden gemaakt alvorens te besluiten tot invoering van deze formele handeling met betrekking tot roerende zaken en vorderingsrechten..

In HOOFDSTUK 5 wordt een twintigtal voorstellen gedaan voor een persoonsgebonden registratiesysteem voor roerende zaken en vorderingsrechten. Deze voorstellen hebben betrekking op drie algemene aspecten: de wijze waarop het systeem wordt opgezet en beheerd, het toepassingsbereik van het systeem, en de rechtsgevolgen van registratie.

VOORSTEL 1: Het register dient te worden opgezet als een persoonsgebonden (*subject-based*) systeem al naar gelang de gegevens van de rechthebbende partij. De gegevens van rechtspersonen omvatten bijvoorbeeld de bedrijfsnaam, het KvK-nummer, het adres, etc. Voor organisaties zonder rechtspersoonlijkheid omvatten de gegevens de naam van de organisatie, het KvK-nummer (indien van toepassing) en het adres. De gegevens met betrekking tot natuurlijke personen zijn de naam, de geboortedatum, het adres en overige relevante gegevens zoals vermeld op het identiteitsbewijs, het rijbewijs of het geboortecertificaat.

VOORSTEL 2: De omschrijving van het object dient voldoende accuraat te zijn om derden in staat te stellen het object te identificeren. Het register dient een onderverdeling van roerende zaken en vorderingsrechten te bevatten, zoals bijvoorbeeld naar inventaris, gereedschap en apparatuur, vee, gewassen en uitstaande vorderingen. Daarnaast dient er ruimte in het register te worden gereserveerd voor het geven van een nadere omschrijving van het object, zoals bijvoorbeeld opgave van de benaming, type, locatie en overige relevante kenmerken.

VOORSTEL 3: Het register dient een korte omschrijving te geven van het type transactie, zodat gebruikers in staat zijn een eerste algemene indruk van de transactie te krijgen. Er dient een uitputtend overzicht van de soorten transacties te worden gegeven, overeenkomstig het *numerus clausus* beginsel, zoals eigendomsvoorbehoud, *financial lease*, fiduciaire overdracht, *sale and leaseback*, stil pandrecht, *operational lease*. Daarnaast dient er ruimte in het register te worden gereserveerd voor het geven van aanvullende informatie over het soort transactie.

VOORSTEL 4: Het systeem dient te worden opgezet in digitale en geautomatiseerde vorm met gebruikmaking van geavanceerde technologieën.

VOORSTEL 5: Het register dient zo te zijn ingericht dat gebruikers zelf de registratie kunnen voltooien (*self-service system*) en daarin kunnen zoeken zonder tussenkomst van een bewaarder. Slechts een kleine groep technici is nodig om het systeem te onderhouden.

VOORSTEL 6: Het register dient een systeem te zijn waarbij de gebruiker slechts enkele gegevens hoeft in te vullen (*notice-filing system*), zonder dat van de gebruikers wordt geëist dat zij de onderliggende documentatie registreren waarop de overdracht of de totstandkoming van het goederenrechtelijk recht is gebaseerd. Registratie vooraf en registratie bij afwezigheid van de onderliggende documentatie moet mogelijk zijn, met dien verstande dat wel een omschrijving moet worden gegeven van het type transactie.

VOORSTEL 7: De bij een ingeschreven transactie betrokken partijen dienen op verzoek van gebruikers, op de voorgeschreven wijze, aanvullende informatie te verstrekken over de transactie. Bekendmaking van aanvullende informatie door een partij kan worden beperkt door hieraan de voorafgaande goedkeuring van de andere partij te verbinden.

VOORSTEL 8: Het register dient volledig openbaar te zijn.

VOORSTEL 9: In het registratiesysteem zijn gegevens met betrekking tot contante middelen (geld), waardepapieren in het kader van goederen en waardepapieren in het kader van het betalingsverkeer uitgesloten van registratie.

VOORSTEL 10: Als uitgangspunt heeft te gelden dat in het register alle transacties met betrekking tot roerende zaken opgenomen worden die leiden tot een scheiding van eigendom en feitelijk bezit. Het moet verder mogelijk zijn overdrachten van roerende zaken te registreren onder een voorwaarde die goederenrechtelijk effect bewerkstelligt, alsmede vestiging van een beperkt goederenrechtelijk recht op roerende zaken.

VOORSTEL 11: In het register dienen voorts overdrachten en bezwarin-

gen van vorderingsrechten op naam te worden opgenomen. Verkrijging van vorderingsrechten door middel van schuldvernieuwing (novatie), fusies en splitsingen van vennootschappen en girale overdrachten dienen echter niet in het register te worden opgenomen.

VOORSTEL 12: Er dient een drempelwaarde te worden vastgesteld voor de objecten die in het register opgenomen kunnen worden. Transacties waarmee activa zijn gemoeid waarvan de totale waarde minder bedraagt dan deze drempelwaarde hoeven niet te worden geregistreerd.

VOORSTEL 13: Er dient te worden voorzien in een aparte voorziening voor natuurlijke personen zodat ook consumententransacties in het register kunnen worden opgenomen. De gegevens van natuurlijke personen dienen te worden vastgesteld overeenkomstig Voorstel 1.

VOORSTEL 14: Bij het vaststellen van het toepassingsbereik van de registratie dient rekening te worden gehouden met de kenbaarheid van de gegevens. Zolang zij niet zijn geregistreerd, zijn goederenrechtelijke rechten niet zichtbaar en kenbaar voor derden. Kortlopende transacties worden niet geregistreerd. Voor eigendomsvoorbehouden geldt een maximale registratietermijn. Deze maximale registratietermijn omvat de periode waarin de koopprijs normaal gesproken dient te worden voldaan. Kortlopende leaseovereenkomsten worden niet geregistreerd. Het is aan de wetgever om te bepalen wat een kortlopende leaseovereenkomst is.

VOORSTEL 15: Registratie heeft een declaratoir effect en mag niet worden beschouwd als voorwaarde voor de rechtsgeldige overdracht of voor de vestiging van goederenrechtelijke rechten met betrekking tot roerende zaken en vorderingsrechten.

VOORSTEL 16: Door registratie kunnen goederenrechtelijke rechten worden tegengeworpen aan opvolgende verkrijgers. De afwezigheid van registratie heeft geen gevolgen voor de juridische positie van de rechthabende in geval van onwettige inbreuken of het faillissement.

VOORSTEL 17: Registratie heeft geen rechtsgevolgen voor transacties die plaatsvinden in het kader van de normale bedrijfsuitoefening van de debiteur. Ingeval van normale bedrijfsuitoefening kan van derden in redelijkheid niet worden verwacht dat zij het register raadplegen en dus kan niet van hen worden verlangd dat zij kennis dragen van de geregistreerde goederenrechtelijke rechten.

VOORSTEL 18: Voor de bescherming van de derde-verkrijger van een goed dat is bezwaard met een ongeregistreerd goederenrechtelijk recht is vereist dat deze derde-verkrijger ten tijde van de verkrijging te goeder trouw was.

VOORSTEL 19: Het register kan een betrouwbare vorm van publiciteit zijn voor te goeder trouw handelende derden, zodat op basis van het register verkrijging te goeder trouw mogelijk is. Verzoekers om inlichtingen moeten, als derden, in staat zijn te vertrouwen op de door de bij de transactie betrokken partijen verstrekte informatie. Indien de verstrekte informatie onjuist of onvolledig blijkt te zijn, dient de verzoeker daartegen te worden beschermd en schadevergoeding te ontvangen.

VOORSTEL 20: Teneinde een ongestoorde werking van het register te waarborgen, dient een maximumtermijn van de registratie te worden gehanteerd. Deze maximumtermijn is niet alleen van toepassing wanneer de partijen zelf geen bepaalde termijn hebben vastgesteld, maar ook indien zij dat wel hebben gedaan. De partijen hebben het recht de registratie voor afloop van de maximumtermijn door te halen en de registratie na afloop van de maximumtermijn te hervatten.

Naar aanleiding van deze twintig voorstellen worden drie voorbeelden nader besproken: de gecureerde transactie van roerende zaken en vorderingsrechten, de trust-achtige instrumenten met betrekking tot roerende zaken en vorderingsrechten, en overdrachten van voertuigen. Kort gezegd dienen in het voorgestelde registratiesysteem zowel gecureerde overdrachten als de trust te worden geregistreerd, maar zou voor motorvoertuigen een afzonderlijk systeem opgezet moeten worden.

Het belang van roerende zaken en vorderingsrechten als zekerheidsobject neemt in de huidige praktijk steeds grotere vormen aan. Om tegelijkertijd tegemoet te komen aan de behoefte van de debiteur controle uit te kunnen oefenen over het zekerheidsobject en de behoefte van de schuldeiser om bij voldoening van zijn vorderingsrechten voorrang te krijgen, wordt gebruik gemaakt van verschillende stille zekerheidsinstrumenten. Sommige daarvan hebben de vorm van een beperkt zekerheidsrecht, terwijl andere zijn ontleend aan het eigendomsrecht. Deze zekerheidsinstrumenten hebben het probleem gemeen dat zij niet inzichtelijk zijn voor derden. In de situatie waarin vorderingsrechten worden gebruikt als zekerheidsobject bestaat dit probleem tevens, omdat vorderingsrechten op naam geen vorm van publiciteit kennen (niet zichtbaar zijn). De alomtegenwoordige aanwezigheid van verborgen zekerheidsrechten werpt de vraag op of een registratieplicht moet worden ingevoerd om deze rechten inzichtelijk te maken voor derden. Deze vraag wordt in diverse rechtsstelsels op een verschillende wijze beantwoord.

In dit proefschrift wordt betoogd dat in het in paragraaf 5.3 voorgestelde registratiesysteem ook gecureerde overdrachten ten aanzien van roerende zaken en vorderingsrechten opgenomen zouden moeten worden, ongeacht de vorm van de transactie. Met andere woorden, het registratiesysteem dient niet alleen beperkte goederenrechtelijke zekerheidsrechten te bevatten, maar ook het eigendomsvoorbehoud (inclusief de *financial lease*) en de fiduciaire overdracht (inclusief verkoop en terugverhuur '*sale and lease-back*'). In het kader van de twintig voorstellen zal de formele registratie geen onaanvaardbare gevolgen hebben voor de wijze waarop gecureerde overdrachten plaatsvinden. In dit onderzoek wordt verder gesteld dat ook een vuistpandrecht niet voldoet aan het beginsel van publiciteit, aangezien omzetting van het vuistpandrecht in een stil pandrecht het pandrecht niet zichtbaar maakt voor derden. Bezit dient niet te worden beschouwd als een vorm van publiciteit bij fiduciaire roerende zaken. Het is derhalve gewenst om ook vuistpand in het registratiesysteem op te nemen.

Een ander specifiek geval dat in deze studie wordt besproken, is de trust van roerende zaken en vorderingsrechten. Er zijn in het algemeen vier obstakels te onderscheiden die de invoering van de trust in het civielrechtelijk systeem in de weg staan: de eenheid van het eigendomsbegrip, het unieke karakter van het eigendomsrecht, het *numerus clausus* beginsel en het publiciteitsbeginsel. Van deze vier obstakels lijkt alleen de laatste actueel. Het recht van de begunstigde van een trust kwalificeert zich als een gedeeltelijk goederenrechtelijk recht. Dit betekent dat er een noodzaak bestaat om derden, met name opvolgende verkrijgers, over de trust te informeren. Openbaarheid van de trust behelst twee belangrijke aspecten: allereerst de zichtbare scheiding tussen de trustgoederen en de vermogensbestanddelen van de trustee; ten tweede hoe de inhoud van de trust inzichtelijk moet worden gemaakt voor derden.

In dit onderzoek wordt betoogd dat het in paragraaf 5.3 voorgestelde registratiesysteem ook trusts van roerende zaken en vorderingsrechten zou moeten omvatten. Het register dient een voldoende nauwkeurige omschrijving te bevatten van het trustvermogen, zodat derden kunnen zien welke vermogensbestanddelen de trust ten titel van beheer heeft. Naast de omschrijving van het object, dient het registratiesysteem een trustaanduiding (*mark of trust*) en een korte omschrijving van de trust te bevatten. Het is niet noodzakelijk om de volledige trustovereenkomst te registreren. Hierdoor wordt gewoonlijk gegarandeerd dat het formele vereiste van registratie geen allesoverheersende invloed heeft op de vlotte afwikkeling van transacties met betrekking tot het trustvermogen.

Het laatste voorbeeld betreft transacties met betrekking tot motorvoertuigen. Anders dan schepen en vliegtuigen worden motorvoertuigen hoofdzakelijk gereguleerd door het *nemo dat* principe en het principe van de bescherming van de verkrijging te goeder trouw, een principe waarbij in sommige rechtsstelsels de nadruk ligt op bezit. Of aan deze principes is voldaan, wordt gewoonlijk achteraf getoetst: in plaats van conflicten te voorkomen worden conflicten opgelost nadat ze zijn ontstaan. In de praktijk spelen het bezit en het registratiebewijs van motorvoertuigen een belangrijke rol bij het bepalen van voorrang in geval van strijdige belangen. Bezit is echter ambigu en het registratiebewijs wordt niet beschouwd als vorm van publiciteit. Hierdoor wordt het probleem van informatie-asymmetrie met betrekking tot transacties met betrekking tot motorvoertuigen niet opgelost.

In dit onderzoek wordt gepleit voor de invoering van een allesomvattend en centraal registratiesysteem voor motorvoertuigen. Het verdient de voorkeur motorvoertuigen uit te sluiten van het in art. 5.3 voorgestelde persoonsgebonden (*subject-based*) registratiesysteem waarbij de gebruiker slechts enkele gegevens hoeft in te vullen (*notice-filing system*). De meeste jurisdicties kennen al een administratief register waarin motorvoertuigen worden geregistreerd. Het zou niet moeilijk moeten zijn om deze registers zodanig aan te passen dat zij tevens een privaatrechtelijke functie krijgen, waarbij – kort gesteld – ook de vestiging en verkrijging van goederenrechtelijke rechten wordt geregistreerd en waarbij derden het recht krijgen om

in het register te zoeken. Evenals het kadaster en het scheeps- en het luchtvaartuigregister, is het motorvoertuigenregistratiesysteem, door verwijzing naar de VIN (*Vehicle Identification Number*), een op het object gebaseerd registratiesysteem (*object-based system*). Er lijkt geen reden te zijn waarom motorvoertuigen anders behandeld zouden moeten worden dan schepen en luchtvaartuigen. Zowel het eigendomsrecht als beperkte rechten kunnen in het centrale motorvoertuigenregistratiesysteem worden geregistreerd. Het systeem heeft dan niet alleen een publiekrechtelijke functie, zoals het voorkomen van misdrijven, maar ook een privaatrechtelijke functie, namelijk het inzichtelijk maken van op motorvoertuigen gevestigde goederenrechtelijke rechten.

HOOFDSTUK 6 bevat een beknopte inleiding op het Chinese Burgerlijk Wetboek (CBW) (2020) en een korte beoordeling van het systeem van publiciteit met betrekking tot roerende zaken en vorderingsrechten op grond van het CBW. In algemene zin wordt in het CBW het toepassingsbereik van de registratie uitgebreid en gestreefd naar het opzetten van een uniform registratiesysteem voor roerende zaken en vorderingsrechten. Krachtens de Chinese Wet op het Goederenrecht (2007) kunnen uitsluitend verpandingen van roerende zaken en vorderingsrechten worden geregistreerd. Op grond van het CBW worden ook eigendomsvoorbehoud, *financial lease* en *factoring* in een registratiesysteem opgenomen. Deze uitbreiding is echter onvoldoende en bepaalde typen niet-kenbare goederenrechtelijke rechten zijn van registratie uitgesloten. Vuistpandrechten, *true lease*, *sale and lease-back*, *non-factoring* cessie van vorderingsrechten en trusts kunnen nog altijd niet worden geregistreerd. Registratie heeft bovendien andere rechtsgevolgen onder het Chinese Burgerlijk Wetboek: registratie maakt het zekerheidsrecht waarbij roerende zaken zijn betrokken afdwingbaar jegens derden, terwijl het constitutieve kracht heeft in geval van een verpanding van vorderingsrechten. Er is geen grond voor deze afwijkende behandeling en het constitutieve gevolg van registratie is niet in lijn met de ratio van publiciteit. Tot slot is het aanvaarden van een maximumtermijn voor de registratie van een *purchase money charge*, maar het afwijzen van een maximumtermijn voor de registratie van een eigendomsvoorbehoud onredelijk.

Het met de Chinese Wet op het Goederenrecht (2007) ingevoerde Chinese registratiesysteem is gedecentraliseerd: er zijn drie registers voor gecureerde transacties met betrekking tot roerende zaken en vorderingsrechten. Bovendien zijn nog niet alle registers gedigitaliseerd. Het drievoudige systeem is onpraktisch voor gebruikers en leidt tot hogere kosten voor het verkrijgen van goederenrechtelijke informatie. In het CBW wordt ernaar gestreefd om deze drie registers samen te voegen. In dit onderzoek wordt voorgesteld dat het uniforme systeem zo wordt ingericht dat gebruikers zelf de registratie voltooien (*self-service system*), het registratiesysteem volledig openbaar en digitaal is, en waarbij de gebruiker slechts enkele gegevens hoeft in te vullen (*notice-based*). Bovendien dient het verstrekken van informatie verplicht te zijn. Dit is gewenst en leidt ertoe dat de registratie de probleemloze uitvoering van gecureerde transacties niet in de weg staat.

Krachtens de Chinese Wet op het Goederenrecht (2007) is een afzonderlijk register voor motorvoertuigen opgezet. Dit register, dat wordt beheerd door het Ministerie van Transport, bevat alle goederenrechtelijke rechten die op een motorvoertuig gevestigd kunnen worden. Zo heeft de aanschaf van een motorvoertuig geen werking jegens derden te goeder trouw zolang de registratie niet is voltooid. Het register heeft in algemene zin een privaatrechtelijke en een publiekrechtelijke functie. Het register zal in de toekomst onafhankelijk moeten opereren zonder deel uit te maken van het uniforme registratiesysteem voor roerende zaken en vorderingsrechten.

